

המעפיל האלמוני

מפרט טכני	
שם במקור	San Miguel
שם קודם:	← הגנה-חירות
שנת בנייה	← 1875
סוג כלי השיט	← ספינת חפים להובלת נוסעים.
עומק במים	12 רגל
תפוסה/הדחק	← 450 טון
הנעה	← פחם
מהירות	← 8 קשר
כמות דלק	← שני מחסני פחם לכמות של 37 טון.
טנקי מים	40 טון

ההיסטוריה של הספינה: שימשה להובלת נוסעים באיי הים הצפוני.

רכש והכנה

הרוכש:	איש עסקים שוודי בשם גיליאזיס עבור המוסד לעלייה ב.
מקום הרכישה:	שוודיה.
נתיב שיט לנמל ההכנה:	דרך הים הצפוני לצרפת, על-ידי יוסף דרור.
גילוי בריטי בשלב זה:	אין.
נמל הכנה:	שוודיה ומרסיי.
צוות הכנה:	יהושע בתרב, יוסף דרור וורנר בשוודיה ואחר-כך צוות בצרפת, וראובן אורן שבנה תחנת אלחוט.
ארגון הספינה להעפלה:	הוכשרו בספינה 870 מקומות לינה. ההכנות נמשכו מאוגוסט עד נובמבר 1946.

צוות ומלווים

מפקד הספינה:	שאול ביבר – פלי"ם.
מלווה נוסף:	יוסף דרור – פלי"ם, והמכונים 'עופר' ו'יואלי'.
מדעוני:	ראובן אורן (אורנשטיין) מכונה 'פופשן' או 'ישי'.
מכשירי קשר:	RCA מתוצרת בלגיה, הורכב בשטוקהולם על-ידי ראובן אורן.
רב חובל:	ספרדי בשם ריקרדו.
צוות הספינה:	12 מלחים ספרדים.

העלאת המעפילים

נתיב שיט לנמל ההעמסה:	לאחר הכנות ראשוניות יצאה הספינה ב-31 בדצמבר 1946 משטוקהולם יחד עם הספינה האחות 'סן בזיליו'. יוסף דרור הוביל אותה ואילו ורנר הוביל את הספינה האחות.
נמל ההעמסה:	ב-4 בדצמבר נכנסה הספינה לנמל קופנהגן כדי להמתין לספינה השנייה, אולם בגלל תקלה במנוע היא נאלצה לעגון בנמל Ijmuden בהולנד.
	לאחר תיקונים הפליגה ב-31 בדצמבר בים סוער לנמל אורן באלגיריה כדי להצטייד בפחם. היא הגיעה לשם ב-10 בינואר 1947. משם הפליגה למרסיי ועגנה שם ב-17 בינואר. שם הצטיידה במכלי מים נוספים ובפחם נוסף. ב-2 בפברואר הגיעה לנמל ההעמסה.
	סט (Sete), צרפת.

<p>794. מספר המעפילים : השומר הצעיר מהונגריה, דור, נוחם, בית"ר דתיים וכן קבוצה ממרוקו, כולם בני נוער וצעירים. ראשי הקבוצות ומדריכים : שאטו דה-לה-רו ליד ליון, וכן מחנה במרסיי. במשאיות מליון למרסיי, שם הוקם ב-2 בפברואר 1947 מחנה לקראת העלייה לספינה. המעפילים התארגנו על-פי השתייכותם התנועתית, בהדרכת מדריכים ואחראים.</p>	<p>גיל, מוצא ושיוך תנועתי : מנחיגות מעפילים : מחנה המעפילים : דרך הגעה לאזור החשמסה : ארגון הספינה :</p>
ההפלגה	
<p>3 בפברואר 1947. מסט בדרום צרפת למפרץ מול איי היריס (Hyères) מזרחית לטולון, מיצר מסינה, כרתים, דרומית לקפריסין בנתיב לימסול – פורט סעיד, וחופי הארץ. הספינה הפליגה בפברואר תחת השם 'הגנה-חירות'. למחרת נתגלה קלקול במנוע, ונאלצו לעגון במפרץ היריס, 15 מיל מזרחית לטולון. בדרך לכרתים הים סער. הגיעה הוראה לשוט מזרם לקפריסין ולהגיע לחופי הארץ מכיוון דרום. ביום האחרון להפלגה הגיעה הוראה לשנות את שם הספינה ל'מעפיל האלמוני' בנימוק שארגוני ה'פורשים' התפארו בארגון עלייה משלהם ומשתמשים בשם 'חירות', על כן תוספת המילה 'הגנה' היתה מתפרשת כפעולה משותפת איתם.</p>	<p>תאריך הפלגה ושעה : נתיב ההפלגה : אירועים בדרך :</p>
עימות עם הבריטים	
<p>ב-14 בפברואר נתגלתה הספינה על-ידי מטוס בריטי. ב-15 בפברואר החלו ללוותה שתי משחתות. המעפילים התארגנו בקבוצות על-פי ההשתייכות הארגונית ותודרכו להגן על ההגה, הגשר וחדר המכונות מפני השתלטות בריטית. הוחלט לשוט בשעות הלילה לכיוון תל-אביב כדי להגיע לפני שהבריטים יופיעו. כמו כן כיבו את האורות. ההוראות היו רגילות – להתנגד פסיבית. הבריטים תקפו בעזרת שתי משחתות, ומשחתת שלישית המותינה במרחק. הם השליכו פצצות גז וחעלו חיילים על הסיפון. ההתנגדות ארכה כמחצית השעה. הבריטים הודיעו שעל הספינה לשוט לחיפה. בהיות החיילים על הסיפון התחוללו התכתשויות וכן הוטזו סילוני מים. המשחתות נגחו בספינה שניסתה להתחמק. היתה כל זמן העימות. הספינה נגרה לתוך נמל חיפה. המעפילים הועברו לספינות גירוש בריטיות בנמל חיפה.</p>	<p>גילוי וליווי בריטי : הכנות לעימות והוראות : העימות : תקשורת לארץ בעימות : גרידה : מעבר לספינות גירוש/מחנה :</p>
חילוץ מלוויים	
<p>מפקד הספינה, שאל ביבר, הכין ביוזמתו האישית מקום מחבוא בטנק מים ל-10 איש בספינה. הסתתרו בו הגדעוני ושבעה איש. בנמל חיפה על-ידי עובדי סולל בונה בנמל, לאחר שהמעפילים הורדו.</p>	<p>הוראות והכנות לחילוץ : החילוץ :</p>
תוצאות	
<p>מספר פצועים : למחנה חורף 64-65 בקפריסין.</p>	<p>נפגעים : לאן הגיעו המעפילים :</p>

המברק לשולמית מארנון, 17.2.47 מסי' 42 1929 בארכיון היהגנה.

ראובן אהרני

מטות תרן

ספינות ההעפלה והרכש
לאחר מלחמת העולם השנייה

המרכז לתולדות כוח המגן 'ה'הגנה'
ע"ש ישראל גלילי

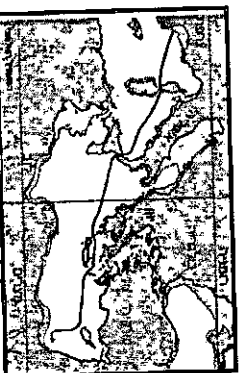
מיסודן של העמותות:

ארגון חברי ההגנה • אגודת דור הפלמ"ח • יד טבנקין

"המעפל דאלמוני"

	<p>נרפת סט 796 הארבו ארטיסט שאל, כבו</p>	<p>הספד - הוד 162,47 נולפת</p>	<p>ארק נלואא נמל יצאה סט פורים סרזוה ולרזתום</p>
<p>נולפת</p>	<p>נולפת</p>	<p>נולפת</p>	<p>נולפת</p>

הספינה "סן-מיצואל", (SAN MIGUEL), ספינת חופים להובלת נוסעים, בעלת נפח של 470 טון, נרכשה על ידי נציגי "המוסד לעליה ב"י" כשטוהקוהולם אשר בשבדיה, באמצעות איש עסקים שבדי, ושמו ג'יליאזים. לאחר הכנות יצאה הספינה, יחד עם הספינה האחת "סן בוליו", בפיקודו של ורנו סלומון והאדמירל יצאה הספינה רוון. אך זו עלתה על שרטון ביים הבליטי ועקב כך לא נטלה כסופה של דבר חלק במפעל התעפלה. "סן-מיצואל" יצאה בדרכה בגלל תקלה במנוע, ולאחר תיקונים הפליגה לנמל אורן באלג'יר על מנת להצטייד כפתם, ומשם הגיעה לצרפת, כאשר על סיפונה רב החובל הספרדי ריקרודו, בלוי המלווה יוסף דרור, והאלוטרואי ראובן אורנשטיין. (1)

מסלול "המעפל האלמוני"

כאשר הגיעה הספינה "סן-מיצואל" לנמל סט, עלה על סיפונה שאול ביבר, אשר קיבל את הפיקוד עליה.

אלט אט

נתיב פנים עזים

התעפלה החלוצית ביבשה ובים

דניאל בן-אלי ביטון
ת.ד. 117 קיבוץ מענן
עמק הירדן 1516000